

ZPRÁVY

VYTVOŘENÍ CENTRÁLNÍHO ARCHÍVU STAVEBNĚ HISTORICKÝCH PRŮZKUMŮ VE STÁTNÍM ÚSTŘEDNÍM ARCHIVU - GRANT GA ČR.

Potřeba centrálního ukládání elaborátů SHP byla pocítována již dříve. Za současné situace, kdy začaly stavebně historické průzkumy vypracovávat jak instituce, tak i řada (odborně vzdělaných a kooperujících) jednotlivců pracujících většinou na základě živnostenského listu, se stala zcela naléhavou.

Přes řadu pokusů již od sedmdesátých let se dosud nepodařilo prosadit centrální ukládání archivního paré průzkumů u nezávislé instituce, která by byla schopna garantovat jejich uložení a soustavné zpřístupnění. Elaboráty SHP byly odevzdávány zpravidla ve třech vyhotoveních investorovi, který obvykle nebyl zárukou uchování materiálu a který po dokončení rekonstrukce objektu často SHP skartoval. Dnes jsou průzkumy s výjimkou Prahy (kde byly obvykle vypracovávány ve více exemplářích) rozptýlené, řada i klíčových prací dnes zcela nezvěstná; nejcennější plánová část je mnohdy ztracena i u SHP archivovaných u památkových ústavů. Sbírky průzkumů archivované u regionálních památkových ústavů jsou, jak dokazují publikované soupisy v časopise Průzkumy památek, značně nekompletní. Neexistuje ani podrobná evidence vypracovaných průzkumů. Celková ztráta průzkumů tak znamená často zásadní ztrátu dokumentace podoby a vývoje památek před prováděnými rekonstrukcemi. SHP nenahradí publikování průzkumů v periodikách (nyní především Průzkumy památek), kde jde zpravidla o dílčí výtahy a shrnutí výsledků výzkumu vybraných památek, což nepokrývá plošnou potřebu poznání památkového fondu.

Iniciativní skupina zpracovatelů SHP prakticky pokrývající všechna pracoviště a zahrnující i většinu jednotlivců - zpracovatelů se shodla na naléhavé potřebě zřízení centrálního studijního archivu, který by vznikl při Státním ústředním archivu (SÚA) v Praze. SÚA byl vybrán jako instituce, která je pro tento účel přímo určená, s badatelnou s každodenním provozem. SÚA ke zřízení archivu SHP nebude vyžadovat zvyšování počtu pracovníků, zatímco u některých organizací památkové péče by zřízení obdobného archivu naráželo na technické a personální problémy. SÚA poskytne prostory i odborný dohled.

V SÚA budou ukládány průzkumy nemovitých kulturních památek a dalších staveb a jejich reliktů (pokud byly pro ně zpracovány stavebně historické průzkumy). Veškeré SHP budou v SÚA podléhat tzv. „badatelskému řádu“, který je ozkoušeným zavedeným systémem zaručujícím při prezenční formě studia zamezení dalších ztrát.

Stavebně historické průzkumy jsou však přes pokroky v reprodukční technice vyhotovovány nadále jen v několika málo exemplářích, značně finančně nákladně, zvláště v přílohové části (ručně kolorované plány, fotografická dokumentace). Schválený grant GA ČR (103/97/0593) si klade za cíl ustavení mechanismu, který bude zajišťovat finanční prostředky na zhotovení viceparé.

Objednávky se budou řídit harmonogramem, který upřednostní následující priority:

- pořizování viceparé vypracovaných SHP havarovaných objektů, u kterých hrozí nebezpečí zániku;
- na nákup viceparé nově vypracovaných SHP;
- pořizování viceparé od fyzických osob, kteří vypracovávají SHP zejména na základě živnostenského povolení a z dosavadních zkušeností je jasné, že archivování jejich prací není zajištěno;
- pořizování viceparé SHP významných mimopražských památkově chráněných objektů.

Viceparé budou pořizovány v jednom exempláři pro centrální evidenci v SÚA, u moravských objektů bude ještě zvaženo, zda budou vypracovány ve dvou exemplářích, přičemž jeden by byl uložen u dodatečně specifikované brněnské instituce.

Systém rozdělování grantových prostředků:

V současné době je zpracováván obecně platný ceník. U nákupu nově vypracovaných SHP budou na základě přesného přejímacího protokolu SÚA (kde bude specifikován rozsah jednotlivých částí), z grantových prostředků fakturami vypláceny částky jednotlivým zpracovatelům. Pořizování viceparé již zpracovaných objektů bude na základě objednávky. Akvizice tohoto fondu pořizovaná z prostředků projektu bude každoročně zveřejňována v odborném tisku (Průzkumy památek).

Předpokládáme, že grant bude podáván do doby, než bude povinnost archivace této dokumentace upravena právním předpisem.

Další informace o grantu poskytne Martin Ebel, Fakulta architektury ČVUT - ústav 513, Tháškova 7, 166 34 Praha 6, tel. 24354835, 3119976, fax 24354841.

Řešitelé grantu: Martin Ebel, Libor Gottfried, Jiří Varhaník, Pavel Zahradník.

MARTIN EBEL